

Департамент культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної
державної адміністрації
Комунальний заклад "Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради

Вічний у вселюдському поступі

Краще з досвіду роботи.
До 160-річчя від дня народження
українського прозаїка, поета, публіциста І. Я. Франка.
Сценарії заходів

Запоріжжя,
2016

Вічний у вселюдському поступі: Краще з досвіду роботи. До 160-річчя від дня народження українського прозаїка, поета, публіциста І. Я. Франка. Сценарії заходів/укладач І. О. Кривенцова; Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач". – Запоріжжя, 2016. – 16 с.

Методичний матеріал містить сценарії заходів для читачів різних вікових категорій за творчістю визначного українського письменника І. Я. Франка.

Розраховано на бібліотечних фахівців та широке коло читачів.

Укладач

Кривенцова І. О.

Комп'ютерна верстка

Веселова Л. Г.

Відповідальна за випуск

Данилова Л. В.

*І сам я в усій своїй діяльності бажав бути
не поетом, не вченим, не публіцистом,
а поперед усього чоловіком...
Освіченим чоловіком, не лишатися чужим
у жоднім таким питанні, що складається
на зміст людського життя.*

І. Франко

Іван Якович Франко – велична постать в українській національній літературі. Багатогранність його таланту вражає. В одній особі поєдналися поет і прозаїк, драматург і перекладач, літературний критик і публіцист, етнолог і фольклорист, історик і соціолог, економіст і філософ. А ще – пророк у своїй Вітчизні, національний проповідник, каменярь. Письменник казав: "Я не геній, я – звичайний чоловік", але виріс він на універсального генія вселенського рівня. Доля подарувала йому надлюдську міру таланту, але в плату за цей щедрий дар приречла на випробування і страждання. І він прийняв долю, жив і працював. І бажав бачити свою націю нацією героїв, людей, що прокинулися від сну і згадали про свою гідність.

Івана Франка називають "академією в одній особі". Подумати тільки, за 40 років свідомого життя він написав близько шести тисяч праць різних жанрів – понад 100 томів! Це в середньому два-три твори на день. Писав українською, німецькою, польською, російською, болгарською мовами. Мало хто у світовій літературі може зрівнятися з ним у творчих звершеннях. Люди такого масштабу діяльності представляють не лише свій народ, але й цілу епоху, цілу світову культуру.

Пропонуємо вашій увазі сценарії заходів, які, на нашу думку, допоможуть дітям відчути велич постаті цієї непересічної людини.

Калейдоскоп життя і творчості І. Я. Франка "Я син народу, що вгору йде"

Захід супроводжується мультимедійною презентацією, аудіо- чи відеозаписами пісень на вірші поета. У залі розташована однойменна виставка творів письменника.

Ведучий: Нагуєвичі. Серпень. Двадцять сьомий день...

На хуторі, що звався Слободою,
Малий Іван із кузні тата взяв огонь
І в світ поніс могутньою ходою.

Нагуєвичі... Цей чарівний куточок Прикарпаття став відомим далеко за межами Галичини, адже тут, у сім'ї сільського коваля, народився славний син українського народу Іван Франко.

Входить малий Іван.

Іван Франко: Маленький хутір серед лук і нив
На горбику над річкою шумною -
От там я в простій хлопській хаті жив,
І самота, і сум жили зо мною.

Ведучий: Батько письменника Яків Франко був заможним сільським ковалем. Це була людина неписьменна, але обдарована природним гумором та вмінням чудово оповідати. Він знав багато притч, казок, легенд, мовлення його було дотепним і барвистим. Батькова кузня залишилася в пам'яті Івана на все життя.

Іван Франко: Мене тягнуло надвір, до кузні. Мені хотілось власними очима глядіти на все, слухати всього, що там робиться та говориться. Мене манило звучне батькове ценкання і грубий, уриваний стук важких металів, мов гавкання злющих псів. Мене манив вогнистий блиск розпеченого заліза, манили ті червоні іскри, ті лица, приязні голоси, ті веселі та сумні оповідання, котрих так багато можна було наслухатися в татовій кузні. Це все залишилося живим у моїй душі.

Ведучий: Мати письменника Марія Кульчицька походила з давнього шляхетського роду. Надзвичайної вроди жінка... Яків Франко вирішив одружитися одразу після першої випадкової зустрічі з нею. Марія була молодша за свого чоловіка на 30 років. Її образ пов'язаний у Івана з піснею, поезією, творчістю. Мати гарно співала, а хлопчик, володіючи унікальною пам'яттю, запам'ятовував ці пісні.

Іван Франко: Тяплю, як нині: малим ще хлопчиною
В мамині пісні заслухувавсь я;
Пісні ті стали красою єдиною
Бідного мого, тяжкого життя...

Ведучий: Пізніше, завдяки материним пісням, Іван почне збирати, записувати, видавати фольклорні збірки. Сам письменник гарно співав, із яскравою виразністю й чуйністю. Від нього записував пісні Михайло Павлик, а мелодії – Микола Лисенко.

Сім'я коваля швидко збільшувалася. Марія народила ще чотирьох дітей - двох доньок, Тетяну та Юліану, та двох синів, Захара й Онуфрія.

Доньки померли малими. Можливо, з цієї причини у п'ятирічному віці Івана відвезли до села Ясениця Сільна, де мешкала Людвіка Кульчицька, його бабуся по матері. Саме там Іван став свідком зібрань людей, які приходили в дім його бабусі, щоб пообурюватися, висловити свої "революційні" настрої. В цьому селі малого Франка віддали до школи. Йому тоді було 6 років. Найменший на зріст, рудоволосий Івась відрізнявся кмітливістю та неабиякою рухливістю, і верховодив бешкетниками в класі. Але, разом з тим, був найкращим учнем і через два роки навчання бездоганно читав українською, польською, німецькою мовами.

Дев'ятирічною дитиною Івась пережив велике горе – смерть улюбленого татуся. Це був перший удар Франкової долі. Нависла загроза припинення навчання, але в дім прийшов вітчим, який, на щастя, виявився людиною доброю і робив усе, щоб навчання Іванка було забезпеченим. 1867 року хлопець вступає до польської Дрого-

бицької реальної гімназії, усі дисципліни якої пройшов на "відлично". Тут Іван Франко почав збирати фольклор, писати вірші та прозу і в дванадцять років мав уже цілий зшиток. Хлопець відчуває пристрасть до книг, згодом з'являється бажання мати власну бібліотеку.

Іван Франко: Щоб створити власну бібліотеку, я заощаджував на харчах та складав зароблені репетиторські гроші. Таким чином, уже в гімназії моя особиста бібліотека нараховувала 500 томів українських і зарубіжних письменників.

Книги – морська глибина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

Ведучий: У Львові власна бібліотека Франка налічувала 6000 томів, а щодо цінності зібраних у ній наукових і рідкісних книг – не було їй рівних!

Коли хлопчик навчався у п'ятому класі гімназії, після останніх пологів захворіла і померла його мати, проживши всього 38 років.

Іван Франко: Мамо, голубко! Зараня в могилі

Праця й недуга зложили тебе,
Пісня ж твоя в невмираючій силі
В моєму серці ясніє, живе...

Материнський мотив звучить у моїй творчості часто й бажано. Муза, мати – добрий ангел, що супроводжує моїх героїв на життєвому шляху.

Ведучий: Восени 1875 року Іван стає студентом філософського факультету Львівського університету. Тут його за високу успішність звільняють від оплати за навчання і підвищують стипендію. Франко береться за самоосвіту, відвідує студентські збори, друкує свої твори в журналі "Друг", тому його особистість привертає увагу властей і поліції. І на другому році навчання за звинуваченням у причетності до таємного соціалістичного товариства молодого письменника заарештовують і кидають за ґрати на дев'ять місяців.

Іван Франко: Не знаю, чому ставились до мене з особливою суворістю. Запхано мене до найгіршої камери. До злодіїв, убійників та інших звичайних злочинців... Протягом 9-и місяців, проведених у тюрмі, сидів я переважно у великій камері, де перебувало 18 - 28 злочинців, де зимою вікно ніколи не зачинялося і де я, слабкий на груди, з бідною допомогою привілею спати під вікном... Прокидався майже завжди з повним снігу волоссям на голові.

Ведучий: Ще три рази поліція заарештовувала письменника, але він був неохитним. Молода енергія, патріотичний запал і глибока любов до українського народу допомагали здолати життєві незгоди.

Через арешти Івана Франка звільнили з університету. Переслідування офіційними властями та поліцією ускладнили стосунки між ним та його нареченою Ольгою Рошкевич. Хоча батьки Ольги категорично відмовилися від Франка, Ольга та

Іван ще довго листувалися, іноді зустрічалися. Згодом, дівчина приймає пораду батьків і одружується з молодим священиком Володимиром Озаркевичем.

З того часу поет всюди відчуватиме присутність Ольги – то ще дівчиною, то вже заміжньою, такою, що занастила свою долю. Для нього вона буде Анною в "Украденому щасті".

Після Ольги Рошкевич письменникові було суджено пережити ще дві великі пристрасті: кохання до Юзефи Дзвонковської, гордовитої полячки, яка наповнила його життя "незмірним щастям і пекучим" болем, та безнадійне кохання до Целіни Журовської, кожне з яких знайшло вияв у художній творчості письменника.

1891 року у Львові вийшла збірка "Зів'яле листя. Лірична драма І. Франка". У передмові до неї автор пише про передачу в книжці віршованою мовою почуттів одного померлого від нерозділеного кохання юнака. І лише на схилі життя письменник зізнається, що описав власні любовні враження, переживання і страждання.

Багато поезій цієї збірки надихнули композиторів на створення хвилюючої музики. "Червона калино, чого в лузі гнешся?", "Ой ти, дівчино, з горіха зерня", "Чого являєшся мені у сні?", "Безмежнеє поле" та багато інших творів виконуються як пісні та романси, і до цього часу є популярними, бо Іван Франко мав талант донести до людей свої почуття і створив неповторну пісню великої любові, що лунатиме вічно.

Під музичний супровід звучить поезія зі збірки "Зів'яле листя", а також відеокліп пісні "Чого являєшся мені у сні" на слова І. Я. Франка у виконанні Віталія Козловського.

Іван Франко: Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі,
Розвійтеся, як тихе зітхання!
Незгоєні рани, невтишені жалі,
Завмерлеє в серці кохання.
В зів'ялих листочках хто може вгадати
Красу всю зеленого гаю?
Хто визнає, який я чуття скарб багатий
В ті вбогії вірші вкладаю.
Ті скарби найкращі душі молоді
Розтративши марно, без тямі,
Жебрак одинокий, назустріч недолі
Піду я сумними стежками.

Ведучий: 1885 року в Києві Іван Якович познайомився із слухачкою вищих жіночих курсів Ольгою Хоружинською, жінкою освіченою, цільною і рішучою, яка стала вірною дружиною, багато допомагала своєму чоловікові в написанні та виданні творів, переживала з ним радість і горе.

Іван Франко: Спасибі тобі, моє сонечко,
За промінчик твій – щире словечко!

Як промінчика не здобуть притьмом,
Слова щирого не купить сріблом...
То ж за дар малий, а безцінний твій,
Що, мов цвіт, скрасив шлях осінній мій,
За той усміх твій вдослід журбі
Спасибі тобі! Спасибі тобі!

Ведучий: У подружжя народилося четверо дітей: Андрій, Тарас, Петро і Ганна. Усі були добрими, працелюбними, здібними до наук. Виховані на батькових волелюбних ідеях, вирости патріотами свого народу.

У цей час Іван Якович неймовірно багато працює, займаючись літературною, видавничою, викладацькою та громадсько-політичною діяльністю. Він стає одним із засновників та першим головою Русько-української радикальної партії та редактором її друкованих органів. У Віденському університеті захищає дисертацію і здобуває учений ступінь доктора філософії. Працює в "Літературно-науковому віснику", де видає власні праці з літературознавства та психології, очолює філологічну секцію та етнографічну комісію Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Полум'яною синівською любов'ю письменник любив рідну Україну. Він присвятив їй не тільки перлини своєї поезії, а й усе життя.

Іван Франко:

Вона так гарна, сяє так
Святою чистою красою
І на лиці яріє знак
Любові, щирості, спокою.
Вона так гарна, а проте
Так нещаслива, стільки лиха
Знесла, що квилить лихо те
В її кождиській пісні стиха.
Її пізнавши, чи ж би міг
Не полюбить її сердечно,
Не відректись власних втіх,
Щоб їй віддатись доконечно?

А полюбивши, чи ж би міг
Я божую її подобу
Згубити з серця, мимо всіх
Терпінь і горя аж до гробу?
І чи ж перечить ся любов
Тій другій а святій любові
До всіх, що ллють свій піт і кров,
До всіх, котрих гнетуть окупи?
Ні, хто не любить всіх братів,
Як сонце боже, всіх зарівно,
Той щиро полюбить не вмів
Тебе, кохана Вкраїно!

Ведучий: 1898 року на святкуванні 25-літнього ювілею своєї літературної творчості Іван Франко, до глибини душі зворушений привітаннями, у промові висловив життєве кредо: обов'язок письменника – працювати для свого народу й віддати цій праці всі свої знання та силу. Він мріяв бачити український народ щасливим та об'єднаним, господарем у власній хаті. 1905 року письменник завершив філософську поему "Мойсей", яка вважається вершиною його творчості. На час написання твору Франкові було 50 років, і все своє свідоме життя він, як і Мойсей, віддав власній нації. У творі легендарна історія біблійного пророка виходить на національ-

ний український ґрунт. У пролозі, написаному на одному диханні, Іван Якович звертається до українського народу, намагаючись збудити його зі сну, вірячи у "воскресний день його повстання".

Звучить пролог до поеми "Мойсей" у виконанні учасника заходу.

Ведучий: У 1903 році загострюється давня хвороба І. Франка – настає параліч рук. У 1913 році помирає його старший син Андрій, того ж року письменник змушений віддати дружину, схильну до психічних розладів, до божевільні, звідки вона виходить лише через 5 років.

26 листопада 1915 року віденський професор Йосиф Застирець звертається з листом до Нобелівського комітету, у якому розповідає про "найбільшого українського й одночасно слов'янського поета і вченого, міжнародного генія" – І. Я. Франка. На жаль, лист надійшов до Стокгольма вже тоді, коли список лауреатів Нобелівської премії 1915 року був затверджений. У 1916 році кандидатура І. Франка на присудження премії вже не розглядається з причини його смерті у травні цього року, адже за умовами Нобелівські премії посмертно не присуджуються. Але все ж те, що ім'я І. Франка було серед претендентів на здобуття Нобелівської премії поряд з такими всесвітньо відомими діячами, як Ромен Роллан, Анатоль Франс, свідчить про велич Каменяра.

Так, 28 травня 1916 року перестало битися його полум'яне серце. Івана Франка було поховано на Личаківському цвинтарі в чужій гробниці, бо Львівський магістрат не виділив місця для того, хто все життя віддав заради щастя рідної землі та свого народу. Лише у 1921 році домовину з тілом українського Прометея урочисто перенесли на нове місце. У 1933 році на зібрані кошти на могилі поета було встановлено пам'ятник: фігуру Каменяра, який кайлом розбиває гранітну скелю.

Олесь Гончар писав про Великого Каменяра: "Які прекрасні сходи дає в наші дні те насіння, що його разом з іншими сів і наш І. Франко. Він був одним з тих найневтомніших, найенергійніших, хто протягом усього життя кував оцей золотий міст, по якому в наші дні... приходять до нас в Україну численні наші друзі й по якому українська література вже йде нині в широкий світ".

Звучить поезія Дмитра Павличка "Франкова криниця" у виконанні учасника заходу.

Завершується захід звукозаписом пісні "Не високо мудруй, але твердо держись".

Лірична композиція "За що, красавице, я так тебе люблю"

Захід супроводжується відеопрезентацією, відеозаписами пісень на слова І.Франка зі збірки "Зів'яле листя", на екрані демонструються портрети коханих письменника, у залі представлена виставка зразків світової любовної лірики.

Перед початком заходу ведучий пропонує старшокласникам обговорити питання: Яке почуття, на вашу думку, є справжнім коханням? Чому любов приносить не лише радість? Кохання без взаємності – щастя чи горе? Діти згадують імена великих письменників світової літератури, які пережили сильні почуття.

Ведучий: Кохання – дар безцінний. Щаслива зустріч може мати сумне завершення, кохану людину можна втратити, але назавжди залишається пам'ять почуття, яка іноді триваліша за саме кохання. Мабуть, у кожного поета є найщиріші й найліричніші вірші. Це - поезії про кохання. Без них наші уявлення про поета як людину були б неповні, а часто й помилкові. Не хочеться, аби й І. Я. Франко був для нас лише Великим Каменярем і вічним революціонером. Адже був він звичайною людиною. Його серце також палало, сумнівалося, гинуло в безнадії і оживало у сподіваннях. "Хвилини, в котрих я любив...були, може, найкращі в моєму житті", – напише письменник. Чисте, правдиве свідчення, пережиті радість і горе виллюються у хвилюючі рядки. Його ліричні поезії понад 100 років бентежать людські серця, обпікають вогнем пристрастей і болем нерозділеного кохання, дарують естетичну насолоду. І сьогодні ми говоритимемо про Франка ніжного і щирого у своїх почуттях. Три жінки залишили в серці поета глибокий слід, і тричі він втрачав надію на щастя...

Звучить лірична музика

Читець: Тричі мені являлася любов.

Одна несміла, як лілея біла,
З зітхання й мрій уткана, із обснов
Сріблястих, мов метелик, підлетіла.
Купав її в рожевих блисках май,
На пурпуровій хмарі вранці сіла
І бачила довколо рай і рай!
Вона була невинна, як дитина,
Пахуча, як розцвілий свіжо гай.

("Зів'яле листя". Третій жмуток. Вірш ІХ).

Ведучий: Хто ж така ця лілея біла? Перше, найчистіше і найщиріше кохання Івана Яковича – Ольга Рошкевич. Дочка сільського священника, красуня і розумниця. І полетіли до коханої перші листи-ластівки, повні юнацького запалу й щирості.

Іван: Ах, Ольго, кажу лише, що почуваюся тепер здоровим, легким, вільним, що бачу перед собою світ відкритим... Будьте певні, що, де я завжди буду, у Львові або у Відні, Ви завжди зостанетесь провідною зіркою моїх діл, межею, до якої просту працю, вірністю і чесністю.

(Із листа І.Я.Франка до О.Рошкевич).

Ведучий: З Ольгою Іван ділиться кожною своєю новиною, кожним своїм успіхом і розчаруванням, кожним літературним задумом. Для неї перекладає твори М.

Шеллі, Д. Байрона, Й. Гете, їй присвячує свою першу збірку "Баляди і розкази". Закохані мріяли одружитися. І батьки Ольги були не проти, адже хлопець подавав великі надії. Коли б то так! Але Франком як соціалістом зацікавилася поліція. Для Рошкевичів це було справжньою трагедією: арешт Івана, обшук у їхньому будинку, допити... Селом поповзли чутки про панну Рошкевичеву та про непевного студента: наречений – державний злочинець! Уже знатися з такою людиною було небезпечно, а про те, щоб вийти заміж, і мови не могло бути! Батько Ольги відмовляє Івану в заручинах. Це було величезним ударом для закоханого – і лягли на папір сумні слова...

Читець: Так, ти одна моя правдивая любов,
Та, що не суджено в житті їй вдовольнитися;
Ти найтайніший порив той, що бурить кров,
Підносить грудь, та ба – ніколи не сповниться...

("Зів'яле листя". Перший жмуток. Вірш VI).

Ведучий: Молоді люди таємно від батьків часто зустрічалися в лісі за селом. Дівчина, йдучи лісовою стежкою, зав'язує на деревах стрічки, щоб коханий знав, де її знайти. Згодом батьки присилювали Ольгу вийти заміж за молодого священника Володимира Озаркевича, але перше кохання не згасає...

Ольга: Не кажи, що я за тебе забула! Ти мені ніколи з думки не зійдеш – що буду робити, про що буду думати – все то буде тісно пов'язане з твоєю роботою, з твоїми думками.

(Із листа О.Рошкевич до І.Франка)

Іван: Люблю тебе, тільки не так, як давніше, а сто разів глибше, щиріше, сердечніше. Я тепер себе і все кладу в твою руку – роби, як знаєш, як думаєш... Будь переконана, що я все буду тебе любити і вічно буду тобі вірний.

(Із листа І.Франка до О.Рошкевич)

Ведучий: Ольга допомагала поетові в його літературній праці, пишучи розвідки та роблячи переклади. Вона все життя жила думками про Івана Яковича, назвала сина його іменем. А перед смертю просила покласти до труни листи коханого, перев'язані блакитною стрічкою.

Іван Франко писав Михайлу Павлику: "Я кажу вам по совісті, що любив її, як тільки я спосібний любити". Біль за Ольгою, біль за втраченим коханням створив усю його лірику, вдарив чарівними струнами в "Зів'ялому листі". Коли почуття в ньому брали гору над холодними роздумами, усі його жіночі образи в чомусь ставали схожими на Ольгу. Він шукав її риси в усіх жінках, яких потім зустрічав... Можливо, і в Юзефі Дзвонковській...

Читець: Явилась друга – гордая княгиня,
Бліда, мов місяць, тиха та сумна,
Таємна й недоступна, мов святиня.

"Зів'яле листя". Третій жмуток. Вірш IX).

Ведучий: Юзефа Дзвонковська... Вольова, сильна, горда натура. Дочка польського аристократа-емігранта. Її краса вражала всіх. "Подивіться, Івасю, як вона тримає голову. Ніби над нею золотий німб. Ні, королівська корона!.. Перед цією красою потрібно впасти на коліна і молитись. Гляньте, вона ж Дантова Беатріче!.. Такій королеві можна віддатись душею і тілом, піти за нею на край світу, кинутись в огонь або воду... Це якийсь диявол, а не жінка!" – говорив Іванів друг Фелікс Дашинський.

Хто тільки в містечку не був закоханий в дівчину. І всі безнадійно. Не минула ця чаша й Франка. Заінтригований розповідями про Юзефу, він прагне познайомитися з нею, а згодом, глибоко закоханий, просить "руку і серце". Натомість отримує відмову... Думаючи, що поріднитися з ним заважає аристократичне походження Юзефи, поет з гіркотою пише:

Читець: Я й забув, що то осінь холодна,
Я й забув, що то смерті пора,
Я й забув, що ти кров благородна,
Що між нами безодня стара.
Що між нами народні сльози,
Що любитись нам зовсім не слід;
Я й забув, що столітні погрози
Відлучили від мого твій рід...

Ведучий: А причина була зовсім в іншому. Юзефа була невиліковно хвора на туберкульоз. За кілька років хвороба мала привести її до могили. Дівчина нікому не хотіла ламати життя, тому й відштовхувала своїх шанувальників. Поет мав її відпустити. А Юзефа останні роки життя вирішила присвятити корисній справі: стати народною вчителькою в селі Княжичах, в чудовому кутку з соснами і здоровим повітрям. Вона навіть одружилася і за кілька років померла, не доживши до свого 30-річчя. Але ще довго її образ з'являтиметься у творах Франка – то в романі "Не спитавши броду", то в поезіях...

Пройшли роки – і спалахує нове кохання.

Іван: Фатальне для мене було те, що, вже листуючись з моєю теперішньою жінкою, я здалека пізнав одну панночку, польку, і закохався в неї. От ся любов перемучила мене дальших 10 літ, під її впливом були мої писання "Маніпулянтка", "Перехресні стежки", "Зів'яле листя", дві п'єски в "Ізмарагді" і ненадрукована повість.

(Із листа І. Я. Франка до А. Ю. Кримського)

Ведучий: Целіна Журовська... Муза і біль, натхнення і розчарування. Вона працювала на пошті, а він стояв і милувався її красивою голівкою та ангельською посмішкою. Писав листи, ходив назирці, годинами вистоював перед її вікнами. І це тривало місяцями.

Читець: Явилась третя – жінчина чи звір?

Глядиш на неї – і очам приємно,
Впивається її красою зір.
Та разом страх бере, душа холоне
І сила розпливається в простір...

("Зів'яле листя". Третій жмуток. Вірш IX).

Ведучий: Байдужість Целіни до І. Франка була вражаючою. Їй не подобався колір його волосся, очей, прізвище, становище. Вона вийшла заміж за іншого і не читала присвячених їй творів.

Целіна: Шановний пане... моя цікавість не сягає так далеко, щоб я мала переглядати Ваші манускрипти... Не можу зрозуміти, що дало підставу помістити мене у Вашій повісті, бо я нічим не дала причини у бажанні виявити неповагу до мене...

(Із листа Ц. Журовської до І. Франка)

Ведучий: А поет почувається закоханим – і народжується сумна мелодія нерозділеного кохання.

Звучить відеозапис пісні "Чого являєшся мені у сні" у виконанні Віталія Козловського.

Ведучий: А можливо, Іван Франко усе ще шукав у кожній жінці Ольгу Рошкевич? Можливо, та любов, котра народилася давно в маленькому, закинутому в горах Лолинні, промайнула тінню в Юзефі Дзвонковській, щоб весь біль, муки, радість, горіння вселити в образ Целіни Журовської?

Читець: За що, красавице, я так тебе люблю,
Що серце треплеться в грудях несамовито,
Коли проходиш ти повз мене гордовито?
За що я тужу так і мучусь, і терплю?
Чи за той гордий хід, за ту красу твою,
За те таємне щось, що тліє полускрито
В очах твоїх і шепче: "Тут сповито
Живую душу в пелену тісну"?

("Зів'яле листя". Перший жмуток. Вірш IV).

Ведучий: І ми, і, мабуть, ще не одне покоління, будемо вдячні жінкам, котрі пройшли долею Івана Франка і надихали його на ліричну творчість. Без них українська література не мала б нев'янучого вінка поезій, що стали поруч із кращими зразками світової інтимної лірики.

(Звучить пісня А.Кос-Анатольського "Ой ти, дівчино, з горіха зерня")

Вікторина "Вірний син свого народу"

1. Як називалося село, де народився Іван Франко? (*Нагуєвичі*)
2. Ким був батько Івана? (*Мірошником; Ковалем; Дяком*)
3. Як називали Івана в дитинстві? (*Івасик; Ясьо; Іванко*)

4. Назвіть прізвище матері письменника. (*Марія Кульчицька*)
5. Під яким псевдонімом писав Іван Франко? Подібну назву має одне з оповідань автора "Малий..."? (*Мирон; Тарас; Остап*)
6. Які учні сиділи у тогочасних школах за "ослячою партою"? (*Найвпертіші; Найслабші в навчанні; З найдовшими вухами*)
7. Назвіть прізвище гімназиста родом з прикарпатського села Лолин, репетитором якого був Іван і у сестру якого згодом закохався. (*Павлик; Рошкевич; Олесків*)
8. Як називається поема Франка, написана в 1905 році, що відображає епізод з історії єврейського народу? (*"Мойсей"; "Каменярі"; "Зенітка"*)
9. Як називається повість про напад монголо-татар на Україну, написана письменником для літературного конкурсу, оголошеного журналом "Зоря"? (*"Захар Беркут"; "Перехресні стежки"; "Основи суспільності"*)
10. Прем'єра якої вистави, поставленої за драмою І. Франка, відбулася 16 листопада 1893 року в театрі "Руська бесіда"? (*"Мина Мазайло"; "Украдене щастя"; "Давня казка"*)
11. Де продовжив своє навчання І. Франко після закінчення Дрогобицької гімназії? (*У Львівському університеті; У Московському університеті; У Софійському університеті*)
12. Що стало поштовхом до розриву стосунків між Іваном Франком і Ольгою Рошкевич? (*Арешт письменника*)
13. Скільки дітей було у І. Франка? (*Троє синів і донька*)
14. Яку кількість книжок, за спогадами синів письменника, налічувала його бібліотека? (*6000 томів*)
15. Назва якої повісті І. Франка складається з назви міста і дієслова, що означає емоційний стан людини? (*"Борислав сміється"*)
16. До якої повісті І. Франко взяв за епіграф слова Пушкіна: "Дела давно минувших дней, преданья старины глубокой"? (*До повісті "Захар Беркут"*)
17. Який композитор переклав на музику вірш І. Франка "Вічний революціонер"? (*М. Лисенко*)
18. У якій повісті І. Франка показано прекрасний образ дівчини, що заради любові до народу зрікається свого батька? Як її звать? (*У повісті "Захар Беркут", Мирослава*).

Десять заповідей Івана Франка народові України, які він дає в поемі "Мойсей"

Шукай самого себе і вір у свої сили;
Люби свою землю, а не шукай раю в чужих краях;
Майбутнє віддалене у просторі і невідоме;
Ідеал майбутнього людства лежить "поза межами можливого";
Не заперечуй роль Вищої Сили у долі людини;
Кожна людина повинна прирівнювати себе до ідеалу (духовне вдосконалення);
Нема обітованої землі, а рай на землі – це поступ, рух, це боротьба за утвердження духовних цінностей;
Народ має пройти дорогами сумнівів і сподівань;
Твори добро;
Живи у мирі з усіма.

Чи не здається тобі, читачу, що ці заповіді з часом не тільки не втратили своєї актуальності, а навпаки стали ще більш значимими?

Поміркуй над кожним з них!

Афоризми з творів Івана Франка

Про громадянську мужність

Лиш боротись – значить жити. ("Vivere momento")
Мій поклик: праця, щастя і свобода. ("Декадент")
Треба нам людей хоробрих, смілих, гордих і палких. ("Коваль Бассім")
Правді служити, неправду палити. ("Земле моя")

Про любов до рідного краю та його майбутнє

Земле, моя всеплодющая мати. ("Земле моя")
Сліпа любов, як і сліпа віра, родить фанатизм. (афоризм у альбом "Ділу")
Я син народу, що вгору йде, хоч був запертий в льох. ("Декадент")
Віддай майно, і жінку, і себе за Вкраїну. ("Строфи")

Про працю і навчання

Без труду не горить і сухеє поліно ("Строфи")
Книги – морська глибина. ("Строфи")
Пісня і праця – великі дві сили. ("Пісня і праця")
Лиш в праці варто і для праці жити. ("Як те залізо")
Учись, щоб бути сильним мужем. ("Гриць Турчин")

Про мораль

Добрий все бачить лиш добре, підлий – лиш підле у других! ("Строфи")
Не мовчи, коли, гордо пишаючись, велегласно брехня гомонить. ("Не мовчи")
Не може при дворі той жить, хто хоче злу й добру служити. ("Строфи")
Скупий – не пан своїх засіків повних. А сторож, і приставник, і невільник.
("Строфи")
Та ніде той не дійде, хто не знає цілі. ("Човен")
Хто сам себе опанував, найтяжчу річ він доконав. ("Паренетікон")

Про слово

Огонь в одежі слова. ("Лісова ідилія")
Як много важить слово, одне сердечне, теплеє слівце. ("Якби ти знав")
Слово – чудовий дар природи. ("В-ові П-ому")

Список використаної літератури

Білінський, В. Батий, Чингісхан і геніальний Іван [Текст]:[Про І.Франка]
/В.Білінський// Літературна Україна.- 2016.-№32.-25серпня.-с.7

Віннікова, Ю. "Кожна пісня моя – віку мого день..." [Текст]: [Сценарій до 160-річчя І.Франка] /Ю.Віннікова// Позакласний час.-2016.-№8.-с.44-46.

Горак, Р.Д. Тричі мені являлася любов: Повість, есе: Роман-есе про Івана Франка /Р.Д.Горак.- К.: Дніпро, 1987.- 286с. - /Сер. "Романи і повісті"/

Життя як один день [Текст]: [160 років від дня народження українського письменника Івана Франка] //Голос України.-2016.-№161.-27серпня.-с.1,14.

Іван Франко. Каменяр української землі [Електронний ресурс] //Позакласний час.-2016.-№4.

Корнійчук, В. "Якби ти знав, як багато важить слово..." [Текст]: [Новаторство лірики Івана Франка] /В.Корнійчук// Дивослово.-2016.-№7-8.-с.51-55.

Нахлік, Є. Іван Франко: від Каменяра до Мойсея [Текст] /Є.Нахлік// Дивослово.-2016.-№7-8.

Тихолоз, Н. Вишиванка як маркер національної ідентичності в родині Івана Франка [Текст] /Н.Тихолоз// Дивослово.-2016.-№7-8.-с.56-62.

Фіщенко-Савицька, Н. Франкова криниця мудрості [Текст]: [Брейн-ринг] //Українська мова і література в школах України.-2016.-№7-8.-с.71-75.

Франко, І. Вибране /І.Франко.-К.:Школа, 2005.-462с.- (Шкільна хрестоматія)

Франко, І. Захар Беркут: Образ громадського життя Карпатської Русі в ХУІІІ віці: повість /І.Франко.-К.:Велес, 2009.-192с.- (Класика української літератури)

Франко, І. Зів'яле листя: лірична драма /І.Франко. - Львів: Каменяр, 2004.- 177с.: іл. - (Бібл. серія)

Франко, І. Іван Франко – дітям /І.Франко. - Л.: Априорі, 2011.-88с.: іл.

Хай сяє нам благословенне ім'я славетного Франка [Текст] //Розкажіть онуку.- 2016.-№7.- с.3-11.

Хмелінська, В. Вічний інтелектуал: Геній Івана Франка – у його працях [Текст]: [Про публіцистику і наукові дослідження І.Франка] /В.Хмелінська //Україна молода.- 2016.- 1 вересня.- №109.- с.12-13.

Комунальний заклад "Запорізька обласна
бібліотека для дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради

69006
м. Запоріжжя
вул. В.Лобановського, 14

Телефони: (061) 236-85-62
236-85-63
236-86-27
236-86-49

Факс: (061) 236-85-62

Ел. пошта: zobd@ukr.net

Сайт: zobd.zp.ua